

24.08.2021

Til:

Nussir ASA
Hammerfest kommune
Direktoratet for mineralforvaltning
Miljødirektoratet
Finnmark politidistrikt

Kopi:

Nærings- og fiskeridepartementet
Klima- og miljødepartementet
Media

Stopp Nussirs ulovlige utbygging på Markoppneset!

Den utbygginga som Nussir ASA nå forsøker å sette i gang på Markoppneset i Repparfjorden er av flere grunner i strid med norsk lov, og vi krever med dette at myndighetene gir klar melding om at denne må stanses.

Vi har tidligere vist at sjølve gruva vil være brudd på ei rekke norske lover og internasjonale konvensjoner, se vår klage på driftskonsesjonen¹ og vår oversikt over brutte lover². Her vil vi konsentrere oss om at selv om man skulle anse driftskonsesjonen som gyldig, så gir ikke denne grunnlag for å kunne starte opp anleggsarbeidet på Markoppneset. Det er vesentlig to årsaker til dette:

1. Manglende utredninger for biologisk mangfold og for reindrift

Utbygginga som nå igangsettes er både en del av Nussir-gruva og av den kommunale arealplanen for utbygging av industriområde. Ingen av disse har gjennomført nødvendige konsekvensutredninger for inngrep på Markoppneset.

A. Nussir-planen

Både planprogrammet av 2010³ og reguleringsplanen av 2012⁴ bygde på at Nussir skulle ha oppredningsanlegg og utskiping fra det gamle gruveanlegget på Øyen. Begge nevner Markoppneset som et alternativ som er vurdert, men dette er ikke tatt med i konsekvensutredningene som blei gjort som grunnlag for reguleringsplanen; Swecos konsekvensutredning av 2011 om biologisk mangfold og landskap⁵, samt Noruts konsekvensutredning om reindrift samme år.⁶ I utredninga om biologisk mangfold er området som er antatt berørt av gruva delt i tre områder, som er undersøkt og omtalt bl.a. for plante- og dyreliv, men dette området inkluderer ikke Markoppneset.

¹ <https://naturvernforbundet.no/finnmark/gruvedrift/naturvernforbundet-og-sametinget-klager-pa-nussir-konsesjonen-article39008-2023.html>

² <https://naturvernforbundet.no/finnmark/gruvedrift/en-statlig-forbrytelse-article30817-2023.html>

³ <http://kvalsund.custompublish.com/getfile.php/1660108.747.pyqcsrypwwq/1.+Planprogram.+Sweco+Norge+AS+2010.pdf>. "Lokalisering av oppredningsverk er ikke endelig avklart. En lokalisering ved Follidal Verk sitt eksisterende anlegg anses som mest sannsynlig. En lokalisering på Markoppneset eller ved påhugget er likevel vurdert som en aktuell lokalisering og er ikke utelukket."

⁴ Gruvedrift: Ulveryggen og Nussir Kvalsund kommune Finnmark Konsekvenser for Landskap Friluftsliv Biologisk mangfold på land og i ferskvann
<http://kvalsund.custompublish.com/getfile.php/1660155.747.vusqfuvrxa/Reguleringsplan+med+konsekvensutredning+Nussir%2C+03.06.2011.pdf>

⁵ <http://kvalsund.custompublish.com/getfile.php/1660120.747.vexafysfsd/11.+Konsekvenser+for+landskap%2C+friluftsliv+og+biologisk+mangfold.+Sweco+Norge+AS+2011.pdf>

⁶ <http://kvalsund.custompublish.com/getfile.php/1660121.747.rutycefvsv/12.+Konsekvenser+for+reindriften.+Norut+Alta+2011.pdf>

I søknad og vedtak om driftskonsesjon⁷ er det nevnt at det kan bli aktuelt med utskipping fra Markoppneset, men uten at det følger noen nærmere utredning av dette. Seinere har Nussir ASA inngått avtale med Hammerfest kommune om bruk av Markoppneset⁸ og endra sin plan, uten at det er gjort noen konsekvensutredning av dette området.

B. Den kommunale arealplanen

Daværende Kvalsund kommune vedtok en arealplan i 2004, med endringer i 2006 og 2018. Der var Markoppneset lagt ut til industriområde. Dette blei gjort som et reint planvedtak, uten at det var vedtatt konkret hva området skulle brukes til. I Reguleringsplan Markoppneset industriområde Reguleringsbestemmelser Datert 15.09.04. – Rev. 20.09.06. står det:

8.2 Konsekvensutredning: Dersom det etableres næringsvirksomhet innenfor planområdet som krever konsekvensutredning ihht. Plan- og bygningsloven og Retningslinjene (T 1281) fra Miljødepartementet skal slik utarbeidet før tillatelse til tiltak kan godkjennes.

Ved revidering av denne planen 12.04.2018 er den samme formuleringen om konsekvensutredning gjentatt. Det viser at det i perioden 2004-18 ikke er foretatt noen slik konsekvensutredning. Vi har etterlyst konsekvensutredning hos Hammerfest kommune, men de har ikke kunnet legge fram noen slik.⁹

Det kan ikke være tvil om at denne utbygginga er så stor at den vil kreve konsekvensutredning¹⁰, men denne er altså ikke gjennomført.

2. Ulovlig inngrep i reindrifftsrettigheter

Markoppneset er et viktig reinbeiteområde både vår og høst og det er ingen tvil om at reinbeitedistrikt 22 Fielttar har beiterett her. Det er heller ingen tvil om at en utbygging her vil hindre eller sterkt redusere beitet i dette området. Reinbeitedistriktet har ikke gitt fra seg denne retten gjennom avtale, og har heller ikke blitt fratatt den gjennom ekspropriasjon¹¹. Det er mye som tyder på at ekspropriasjon her ikke kan settes i gang uten å bryte norsk lov og internasjonal folkerett. Utbygging kan derfor ikke lovlig settes i gang.

Vi viser her til anmeldelse fra reinbeitedistrikt 22 av 22.07.2021¹², og vil gi vår støtte til denne anmeldelsen. Når en slik anmeldelse er levert til politiet, må det være sjølsagt at påbegynt anleggsarbeid stanses inntil det er avklart om dette arbeidet er lovlig eller ikke.

Markoppnesets biologiske mangfold

Repparfjorden er i konsekvensutredning for biologisk mangfold omtalt som et område med svært frodig og variert vegetasjon.¹³ Markoppneset er en vesentlig del av dette og inneholder ei rekke forskjellige naturtyper og et rikt mangfold av habitater og arter.

Vi har forsøkt å finne ut om det er gjort andre undersøkelser av biologisk mangfold i det aktuelle området. I Artsdatabanken fant vi pr. 15.08.2021 for hele Markoppneset (området fra og med Nussirs tilmålte område til og med nåværende aksjonsleir og veien som går ned til sjøen derfra) bare 6 registreringer, fordelt på planter, fugler og insekter. Folk som kjenner godt til

⁷ <https://www.regjeringen.no/globalassets/departementene/nfd/dokumenter/nussir-asa---driftskonsesjon-for-repparfjord-kobberforekomst.pdf>. "Søknaden legger opp til bruk av eksisterende infrastruktur på industriområdet Øyen, som ble etablert i forbindelse med Folldal verks virksomhet på 70-tallet. Alternativt planlegges det for etablering av oppredningsverk i et nytt industriområde ved Markoppneset, 3 km lengre vest langs Rv. 94."

⁸ Vedtak i Hammerfest kommunestyre 10.12.2020

⁹ Telefonsamtale med plansjef Odd Edvardsen 18.08.2021

¹⁰ Plan- og bygningsloven §4-2, Forskrift om konsekvensutredning, særlig §10.

¹¹ Oreigningslova §25

¹² Anmeldelse på ulovlig oppstart av anleggsarbeid isammenheng med etablering av gruvevirksomhet på Nussir-fjellet i Repparfjorden.

¹³ Gruvedrift: Ulveryggen og Nussir Kvalsund kommune Finnmark Konsekvenser for Landskap Friluftsliv Biologisk mangfold på land og i ferskvann, s. 31 "Vegetasjonen i området er uvanlig frodig sammenlignet med de fleste andre fjordløp i denne delen av Finnmark. Hele fjordbotn er omgitt av bjørkeskog. Den varierte berggrunnen og sammensetningen av løsmasser gjenspeiler seg i en frodig og variert vegetasjon. Her finnes alt fra flommarksvegetasjon via frodige bjørkelier med høystauder, til karrig snauffjell med rabbevegetasjon."

Repparfjorden og tidligere Kvalsund kommune opplyser også at de ikke kjenner til noen slike registreringer av kompetente institusjoner eller faglig kvalifiserte folk. Det gjør heller ikke folk vi har vært i kontakt med i Hammerfest og Alta med god kunnskap om planteliv i Finnmark. Lokalt er det fugleinteresserte amatører¹⁴ som har registrert en del fuglearter, derav flere hekker i området. En del av disse er meldt inn til Artsdatabanken, men registrert for et større område, slik at det ikke er spesifisert hva som gjelder Markoppneset.

I forbindelse med aksjonsleiren gjorde noen deltakere 14.08.2021 en overflatisk kartlegging av deler av området, og fant på få timer 92 arter av planter/sopp, som er meldt inn til Artsdatabanken. I tillegg er det flere arter som vi har samla og/eller fotografert, men som vi ennå ikke har klart å bestemme. Undersøkelsen er bare gjort av amatører og dekker på langt nær hele området, og i liten grad området som Nussir skal bruke. Likevel gir den en klar pekepinn om at det er et botanisk rikt område som inneholder mange forskjellige naturtyper og habitater og at det sikkert er mye mer som ikke er registrert. Dersom utbygginga får fortsette vil dette området bli totalt ødelagt for alltid, og vi vil aldri få vite hva som har gått tapt.

Andre uavklarte saker og uferdige utredninger

I tillegg til det nevnte er det flere saker som viser at gruveplanen ikke er tilstrekkelig avklart til at anleggsarbeid kan startes:

- I forbindelse med utslippstillatelsen blei det tatt forbehold om at det ikke er gitt tillatelse til utslipp av flotasjonskjemikaliet SIBX. Dette er ennå ikke avklart.
- Først 01.07.2021 blei det gitt varsel om oppstart av detaljreguleringsplan for Nussirs del av Markoppneset. Det vil si at man nå vil starte anleggsarbeid før det er avklart hvordan området skal brukes. I Kvalsund kommunes reguleringsplan for Markoppneset er det krav om detaljregulering før tiltak i byggeområdene og kaiområdene kan iverksettes, men det er gjort unntak for plankravet for terrengbearbeiding/-planering og masseuttak/-lagring i et område som ser ut til å sammenfalle med Nussirs del av industriområdet. Dette unntaket er ikke akseptabelt og vi tviler på at det er lovlig.¹⁵

På dette grunnlaget krever vi at:

- Nussir ikke gjør flere forsøk på å sette i gang arbeidet på Markoppneset
- Hammerfest kommune sørger for at det ikke blir igangsatt ulovlig anleggsarbeid på område omfatta av kommunal arealplan.
- Direktoratet for mineralforvaltning ser til at ikke noe anleggsarbeid blir gjort med Nussir-gruva før alle tillatelser er på plass.
- Mineraldirektoratet gir melding om å stoppe naturinngrep uten gyldig konsekvensutredning. Disse har et felles ansvar for at anleggsarbeidet blir stanset inntil det juridiske er avklart i forhold til reindrifta og de nødvendige undersøkelser er gjort av det botaniske og zoologiske mangfoldet.
- Politiet hindrer at ulovlig anleggsarbeid blir satt i gang, i stedet for å slå ned på aktivister som vokter loven og vil hindre ulovligheten.

Med hilsen

Naturvernforbundet
Truls Gulowsen, leder
Annie Henriksen, leder Vest-Finnmark

Natur og Ungdom
Therese H. Woie, leder

Redd Repparfjorden
Beaska Niillas

¹⁴ Bl.a. Yngve Nilsen, Skaidi, 9520 Kvalsund

¹⁵ Saksframlegg for Hammerfest kommunestyres møte 10.12.2020.

Åse Marie Småvik
Linn Nybråten Tjønsø

Vest-Finnmark Jeger og Fiskerforening
Knut Altmann

Kontaktpersoner for media:

Therese Hugstmyr Woie, tel 90727377, theresew@nu.no
Annie Henriksen, tel 48296154, anniebazi@gmail.com